

A gyermektanulmányozás mai állapota. Irta Nagy László, tanító-képző-intézeti igazgató. Ára 1 korona. Franklin-Társulat kiadása 1907.

Nagy László csaknem öt iv terjedelmű füzetben külön is kiadta a Magyar Filozófiai Társaságban a gyermektanulmányozásról tartott előadását.

Ismerteti a gyermektanulmányozás keletkezését, fogalmát, rendszereit és feladatát.

A gyermektanulmányozás feladata: *a gyermektípus megállapítása*, vagyis a fejlődés azon határának kutatása, «amelyen a természetes tényezők hatása alatt a természetes fejlődés keretei bezáródnak s a szociális tényezők mesterséges beavatkozása nélkül a szellemi műveltségnek újabb kerete, vagy iránya nem jön létre.»

A szűk helyhez viszonyítva elég terjedelmesen ismerteti a gyermek nyelvének, művészetének, játékaiknak fejlődését. E három fejezet képezi dolgozatának gerincét. «A fejlődéstan» és «A gyermektanulmány, mint alkalmazott tudomány» című fejezetek rekesztik be az érdekes tanulmányt.

A gyermek nyelvének fejlődését tárgyaló irodalomban a németek vezetnek. A magyar irodalom még kevés művel dicsekedhetik. Itt néhány mondatban jellemzően állítja szembe a beszéd fejlődésére vonatkozó elméleteket: a feltalálás-, a csudatétel-, az utánzó-, a természetes hangok és a fejlődés elméletét. A fejlődés elméletének Wundt a megalapítója.

Meumann elmélete a feltalálás és utánzási elmélet közt foglal helyet.

A játék fejlődésének irodalma a leggazdagabb. Érdekesen vázolja az elméletek fejlődését, mely fejlődés csúcspontjára Queyrat elméletét teszi, aki a játékot a gyermek lelke szempontjából objektíve vizsgálja. A gyermek szempontjából a játékok nem egészen önzetlenek és nem irreálisak. Fontos a képzelet szerepe a játékban, amely az első fokon mint reprodukív működés nyilvánul. A második fokon a gyermek megeleveníti a játékot, a harmadik fok a tulajdonképeni játék, amikor a gyermek valamely képzeletének konkrét alakot ad, valamely jelenetbe eszmét visz. A legmagasabb fok a regényes találmányok foka, melyek mind belső teremtetések.

A fejlődéstan egyenként ismerteti az öntudat, érzéklések, mozgások, képzettársulások, emlékezet, tudattartalom, számképzetek, felfogóképesség, figyelem és az érzelmvilág fejlődését. Majd a fejlődéstan empirizmus, nativizmus elvével s a fejlődés genetikai felfogásával ismerkedik meg az olvasó. Ez utóbbi felfogás felel meg legjobban a tudomány mai állásának, mert szerinte a gyermek erkölcsi fejlődése és öntudata a vele született dispositiók és a környezet kölcsönhatásának eredménye. E nézet legkiválóbb képviselője Stern William.

Tanulmányának eredményét a szerző a következő két tételbe foglalja:

1. « . . . . Szükséges, hogy a vizsgálatok feladatául első sorban a gyermek testi és lelki jelenségeinek és fejlődésüknek tiszta, objektív megállapítását tűzzük ki *s csak másodsorban törekedjünk a gyermektanulmány eredményeit, mint alkalmazásokat más tudományok szolgálatába állítani.*

2. A vizsgálatok eredményeinek összefoglalása, feldolgozása és határozottsága érdekében nem helyes, hogy a vizsgálatok folyton újabb és újabb területeket száguldanak be, de szükséges, hogy a területek alaposabb megdolgozására, az extensiv fejlesztés helyett a tanulmányok mélyítésére gondoljunk.»

A dolgozatot a gyermektanulmányozás *magyar* irodalma rekeszti be. Érdemes feljegyezni, hogy csupán a címek és a szerzők nevei csaknem egy ívnyi terjedelmű helyet igényelnek. Ez mindenestre szép jövő reményével kecsegteti a nálunk oly ifjú gyermektanulmányt s örömmel töltheti el azok lelkét, akik érdeklődnek a gyermek lelki fejlődése iránt.

J. G.

★

Dr. Kuthy József beszédei. Kiadta a székesfehérvári áll. főreáliskola tanári testülete. Ára 4 korona. Klökner P. cs. és kir. udv. könyvkereskedő bizománya, Székesfehérvár, 1906.

Talán sohasem kívántam annyira a meghallgattatást, mint most, amikor dr. Kuthy József beszédeiről akarok szólni. Szeretném, ha ezeket az igénytelen sorokat minél többen olvasnák s belőlük minél többen tudomást szereznének arról, hogy a magyar irodalomnak, különösen a magyar iskolai irodalomnak ünnepe volt akkor, mikor ez a könyv napvilágot látott. Csöndes, szerény ünnep, az igaz, de jelentőségében, tartalmasságában maradandó emléké. Kevesen tudtak róla, kevesen törődtek vele, de az a kis kör, mely ennek az ünnepnek részese volt, rendületlenül bízik abban, hogy előbb-utóbb vele fog ünnepelni az egész magyar közönség. Akkor, ha majd fölismeri annak a kincsnek az értékét, mely ebben a könyvben reá maradt.

Pedig az a férfiú, kinek emlékét e könyv hirdeti, sohasem kereste az ünneplést. Dolgozott egy hosszú emberöltőn át, de nem az elismerés kedvéért, hanem magáért a munkáért. Époly készséggel szállt síkra a tanárságot és tanítóságot országosan érdeklő általános törekvésekért, amily lankadatlan hévvel szolgálta egy-egy szűkebb körnek — előbb Zentának, majd Székesfehérvárnak — iskolaügyét és közművelődési érdekeit. Nem szándékozom életrajzot írni s így csak annyit említek, hogy dr. Kuthy József műegyetemi tanársegédből 1875-ben Zenta város összes iskoláinak igazgatójává lett, majd 1887-ben a székesfehér-